

Notă informativă
la proiectul de lege privind protecția specială a copiilor împotriva deplasării în
străinătate sau reținerii ilicite

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege a fost elaborat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Acordul de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, prevede *Capitolul 27. Cooperarea în domeniul protecției și al promovării drepturilor copilului.*

Guvernul Republicii Moldova, aprobând Programul național pentru protecția copilului pentru anii 2022-2026, s-a angajat să stabilească în cadrul național normative mecanisme de intervenție promptă și eficientă a sistemului de protecție la nevoile fiecărui copil, în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, ale Acordului de Asociere și ale altor mecanisme internaționale, asigurând implementarea deplină a recomandărilor acestora, fapt confirmat de Platforma de monitorizare a recomandărilor internaționale privind drepturile omului în Moldova.

Una din acțiunile Planului privind implementarea Programului național pentru protecția copilului pentru anii 2022-2026 este acțiunea nr. 6 care stabilește elaborarea și aprobarea Legii privind punerea în aplicare a prevederilor *Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii de la Haga din 25 octombrie 1980* (în continuare – *Convenția*).

Convenția reprezintă un tratat specializat care oferă o soluție rapidă de înapoiere a unui copil strămutat ilicit sau abuziv de către un părinte dintr-o țară membră a *Convenției* în alta. Un număr de 103 state au aderat la acest tratat, inclusiv toate țările membre ale Uniunii Europene. Republica Moldova a ratificat *Convenția* la data de 1 iulie 1998.

Astfel, proiectul de lege a fost elaborat pentru a implementa un mecanism de aplicare efectivă a prevederilor *Convenției* vizate și întru asigurarea implementării *articolului 9 alin. (2) din Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului*, care reglementează că *statul întreprinde măsurile necesare pentru a combate acțiunile ilegale de deplasare a copilului într-un alt stat și asigură identificarea și returnarea copilului răpit în statul reședinței sale obișnuite.*

Un prim pas important în implementarea prevederilor *Convenției* prenotate a fost adoptarea *Legii nr. 112 din 9 iulie 2020 pentru modificarea unor acte normative*. Această lege a introdus următoarele două prevederi esențiale:

1. *Articolul 7¹ în Legea 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți*, care la litera b) stabilește că **Ministerul Muncii și Protecției Sociale exercită atribuțiile de autoritate centrală desemnată în contextul implementării prevederilor Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materie de adopție internațională, încheiată la Haga la 29 mai 1993, celor ale Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, întocmită**

la Haga la 25 octombrie 1980, și celor ale Convenției europene asupra recunoașterii și executării deciziilor privind supravegherea copiilor și restabilirea supravegherii copiilor, adoptată la Luxemburg la 20 mai 1980; și

2. *Capitolul XXV¹ în Codul de procedură civilă* adoptat prin *Legea nr. 225-XV din 30.05.2003*, care reglementează aspecte de procedură privind înapoierea copilului și exercitarea dreptului de vizitare a copilului, stabilind competența exclusivă a Curții de Apel Chișinău de a examina și de a se pronunța asupra cererilor formulate în acest sens.

De asemenea, a fost aprobat și *Ordinul Ministrului Muncii și Protecției Sociale nr. 570/2021 cu privire la aprobarea modelelor uniforme de acte* (prin care a fost aprobat modelul unic al Avizului privind corespunderea înapoierii copilului în asigurarea interesului superior al acestuia.

Totodată, s-au constatat unele dificultăți practice în aplicarea prevederilor menționate mai sus, în special: (i) lipsa mecanismelor eficiente de prevenire a cazurilor de răpire internațională de copii, (ii) lipsa mecanismelor specifice domeniului de răpire internațională de copii pentru oferirea asistenței juridice garantată de stat în contextul examinării cazurilor în acest sens și (iii) lipsa unor proceduri detaliate în privința procesării cererilor și formulate în baza Convenției vizate.

Prin urmare, este necesar de îmbunătățit cadrul național pentru asigurarea aplicării efective și practice a prevederilor Convenției sus-numite, astfel încât acestea să poată oferi o protecție veritabilă a copiilor supuși deplasării și reținerii ilicite și măsuri de remediere a situației acestora.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale a realizat două ședințe consultative cu unii reprezentanți ai autorităților/instituțiilor publice cu competențe profesionale în domeniul protecției drepturilor copilului și judecători, în cadrul cărora au fost discutate provocările și obstacolele cu care aceștia s-au confruntat, accentuând necesitatea intervenirii unor modificări semnificative în cadrul normativ al statului.

În acest context, proiectul de lege constituie un mecanism de implementare efectivă a prevederilor Convenției care completează prevederile existente în celalte acte normative menționate mai sus în domeniul deplasării și al reținerii ilicite a copiilor, precum și al exercitării dreptului de vizitare.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de lege nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul vine să introducă competențe clare ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale în calitate de autoritate centrală în sensul *Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii de la Haga din 25 octombrie 1980*, după cum urmează:

Pentru realizarea obiectivelor stipulate în *Convenție*, autoritatea centrală, fie direct, fie cu sprijinul oricărui intermediar, iar toate măsurile potrivite:

- a) pentru localizarea unui copil deplasat sau reținut ilicit;
- b) pentru prevenirea de noi pericole pentru copil sau de pagube pentru părțile interesate, luând sau procedând astfel încât să fie luate măsuri provizorii;
- c) pentru a asigura înapoierea de bună voie a copilului sau a înlesni o soluție amiabilă, inclusiv prin mediere;
- d) pentru schimb de informații, dacă se dovedește util, privitoare la situația socială a copilului;
- e) pentru a furniza informații generale privind dreptul statului în legătură cu aplicarea Convenției;
- f) pentru a introduce sau a înlesni deschiderea unei proceduri judiciare sau administrative, menite să obțină înapoierea copilului și, dacă este cazul, să îngăduie organizarea sau exercitarea efectivă a dreptului de vizitare;
- g) pentru a acorda sau înlesni, dacă este cazul, obținerea de asistență juridică, inclusiv participarea unui avocat;
- h) pentru a asigura, în condițiile legii înapoierea copilului;
- i) pentru a ține la curent alte autorități centrale asupra aplicării Convenției și, pe cât posibil, a înlătura eventualele obstacole ivite cu prilejul aplicării sale.

Autoritatea centrală încheie acorduri de colaborare și cooperează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu instituții publice din țară și din străinătate, cu organizații internaționale și regionale, cu alte persoane juridice din țară și din străinătate cu atribuții în domeniul de aplicare a Convenției.

De asemenea, proiectul vine să reglementeze fiecare etapă a procesării și examinării cererilor formulate în baza Convenției prenotate. La nivel național, există un mecanism de aplicare a prevederilor acestui tratat, însă ele sunt incomplete și prevederile în vigoare nu reglementează unele aspecte importante pentru eficacitatea protecției oferite de Convenție.

În acest sens, printre elementele noi pe care proiectul le introduce în legislația națională, evidențiem următoarele:

- Instituirea unor noțiuni noi în legislația națională, cum ar fi: reședință obișnuită a copilului, dreptul de vizitare, deplasarea ilicită și reținerea ilicită a copilului;
- Acordarea asistenței juridice garantate de stat la cererea persoanei fizice, instituției sau autorității centrale din străinătate și procedura de urmat în acest sens;
- Valabilitatea și recunoașterea actelor și hotărârilor străine prezentate în cadrul procedurii de examinare a cererilor formulate în baza Convenției;
- Procedura detaliată a examinării cererilor de către instanța de judecată competentă, *i.e.* Curtea de Apel Chișinău;
- Adoptarea măsurilor de protecție a copilului de către instanța de judecată pe întreaga durată a procesului;

- Procedura și măsurile în cazul constatării deplasării sau reținerii ilicite a copilului;
- Procedura în cazul neexecutării hotărârii judecătorești de înapoiere a copilului;
- Cooperarea între autoritățile naționale și cele străine, inclusiv în privința verificării condițiilor în care are loc vizita și a asigurării readucerii copilului în țară la sfârșitul perioadei de vizită;
- Procedura în cazul în care copilul refuză constant contactul cu unul dintre reprezentanți legali sau manifestă sentimente de aversiune față de acesta.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului nu necesită cheltuieli financiare suplimentare de la bugetul de stat față de cele existente, deoarece la nivel național există un mecanism în vigoare prin care sunt aplicate prevederile Convenției vizate, *i.e.* Articolul 7¹ lit. b) din Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți și Capitolul XXV¹ din Codul de procedură civilă, introduse în legislație în 2020, însă acesta este incomplet și nu acoperă toate aspectele practice care survin odată cu aplicarea prevederilor menționate și care necesită a fi reflectate în cadrul normativ în mod explicit.

Respectiv, proiectul de lege vine să îmbunătățească acest mecanism existent, astfel încât să fie asigurat caracterul aplicabil și practic al Convenției.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul prevede adoptarea unei legi noi separate privind punerea în aplicare a prevederilor Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii de la Haga din 25 octombrie 1980.

Totodată, proiectul mai prevede și că Guvernul, până la data intrării în vigoare a prezentei legi: (i) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege și (ii) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

În acest sens, au fost identificate câteva acte normative în privința cărora vor fi elaborate propuneri de către autoritățile/instituțiile de resort pentru a le aduce în concordanță cu proiectul de lege vizat, și anume: (i) *Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat* și (ii) *Legea nr. 137/2015 cu privire la mediere*.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În vederea respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului hotărârii Guvernului a fost plasat pe portalul www.particip.gov.md, la următoarea adresă https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/12564.

De asemenea, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a constituit un grup de lucru pentru elaborarea legii menționate (au fost organizate și ședințe de consultare și proiectul a fost definitivat în baza propunerilor înaintate).

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul urmează a fi supus expertizei de către Centrul Național Anticorupție.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Nu se aplică.
10. Constatările expertizei juridice
Proiectul urmează a fi supus expertizei de către Ministerul Justiției.
11. Constatările altor expertize
Nu se aplică

Ministru

Alexei BUZU